

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus kiittää mahdollisuudesta lausua koulutuspoliittisesta selonteosta. Kokonaisuutena selonteko on tärkeä, ja sen laadinnassa tulisi uskaltaa visioida rohkeasti tulevaisuutta ja osaamisen kehittämisen uusiakin muotoja.

Selonteossa tulisi ottaa kokonaisvaltaisempi lähestymistapa osaamisen kehittämiseen. Osaamispääoma on Suomen menestystekijä nyt ja tulevaisuudessa. Nyt selonteko tarkastelee koulutusta melko rajoittuneesti painottaen virallisen koulutusjärjestelmän näkökulmaa. Tarvitaan yhteistyötä ja uudenlaisia toimintamalleja eri koulutusasteiden, koulutuksenjärjestäjien, työelämän ja muiden yhteiskunnallisten toimijoiden välille tehokkaan osaamisen kehittämisen varmistamiseksi.

Selonteko keskittyy erityisesti lasten ja nuorten koulutuspolkuihin. Aikuisten ja jo työelämässä olevien osaamisen kehittäminen jää vähemmälle huomiolle. Selonteossa tulisi kuvata toimenpiteitä, kuinka aikuiset voisivat kehittää ja täydentää osaamistaan riittävällä tavalla osana tutkintojärjestelmää sekä tutkintojärjestelmän ulkopuolella. Jatkuvan oppimisen uudistus on tärkeä kokonaisuus, joka koskettaa jokaista työkäistä. Osaamisen kehittämisen tulee myös irtautua organisaatorakenteesta ja uudenlaista yhteistyötä työ- ja elinkeinoelämän kanssa tulee kehittää. Koulutusorganisaatioiden ja yritysten välisen yhteistyön ja uusien koulutusratkaisujen tulisi näkyä selkeämmin. Ei-tutkintotavoitteinen koulutus ja osaamisen kehittäminen puuttuvat erityisesti selonteon toimenpide-esityksistä (esim. työvoimakoulutus ja yritysten kanssa tehtävä yhteishankintakoulutus).

Selonteossa otetaan kantaa opintotuen kehittämiseen. Osaamisen kehittämisen rahoitusrakennetta tulisi tarkastella laajemmin mm. työkäisten mahdollisuuksien näkökulmasta.

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

-

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

-

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

-

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

-

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

-

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

Näkemyksemme mukaan jatkuva oppiminen tulee nähdä työikäisiä koskevana kokonaisuutena, järjestelmänä, johon tarvitaan kaikkia osapuolia: työntekijöitä, työnantajia, koulutusorganisaatioita ja yhteiskuntaa. Siilomaisen tarkastelun sijaan tarvitaan systeemistä lähestymistapaa. Selonteossa osaamisen kehittämistä ja jatkuvaa oppimista käsitellään irrallisina osioina. Työelämän näkökulmaa ei tuoda esiin.

Visio/tavoitetila -kohdassa (s. 11) on hyviä ja kannatettavia kirjauksia kaikenikäisten mahdollisuudesta kehittää ja uudistaa osaamistaan työuran eri vaiheissa sekä koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden tiiviistä yhteistyöstä työelämän kanssa. Myös osiossa 3.6 on hyvää ja oikeansuuntaista kirjausta jatkuvasta oppimisesta, joskaan työ- ja elinkeinoelämää ei mainita yhteistyötahona koulutuksen suunnittelussa ja järjestämisessä. Jatkuvan oppimisen alueelliset yhteistyöverkostot eivät näy tarkastelussa, vaikka ne ovat avainasemassa jatkuvan oppimisen uudistuksen eteenpäin viemisessä.

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

Ammattitaitoinen, jatkuvasti osaamistaan päivittävä elinikäisen ohjauksen toimijakenttä on edellytys useille selonteossa kuvatuille tavoitteille. Koulutus- ja urapolun varrella ja siirtymissä niin nuoret kuin kaiken ikäiset aikuisetkin kaipaavat neuvontaa ja urasuunnittelun ohjausta, sekä integroituna osaksi opintoja että urapolun nivel- ja siirtymävaiheissa. Opinto- ja uraohjauksen ei tulisi olla koulutuspolitiikasta irrallinen toiminto. Selonteossa tarkastellaan hyvin yleisellä tasolla opetus-, ohjaus- ja muun henkilöstön osaamista ja resursseja. Elinikäisen ohjauksen kokonaisuutta ja merkitystä sekä toimenpiteitä tulisi tarkastella laajemmin ja kattavammin. Koulutuspolun nivel- ja siirtymävaiheisiin tulee kiinnittää enemmän huomiota, samoin kuin koulutusorganisaatioiden

ulkopuolella, kuten työelämässä, olevien tavoittamiseen. Työpaikat tulisi nähdä jatkuvan oppimisen paikkoina, joissa tarvitaan myös oppimisen ohjausta ja tukea.

Vaikka selonteossa korostetaan ohjauksen merkitystä, ohjauksen kehittämiseen liittyvät kannanotot tai toimenpide-ehdotukset ovat irrallaan koulutuksen rakenteita koskevista kannanotoista. Toimenpiteiden suunnittelussa tulisi olla konkreettisemmat liittymispinnat OKM:n sekä TEM:n Elinikäisen ohjauksen yhteistyöryhmän (ELO-foorumin) vahvistamiin yhteisiin strategiaan painopisteisiin (Elinikäisen ohjauksen strategia 2020-2023).

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

-

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

-

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

-

Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat

-

Oja Teea
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus